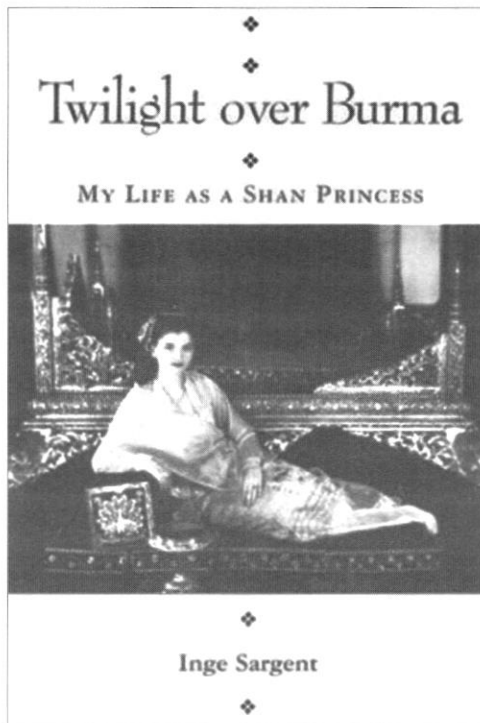

แนะนำหนังสือ

รัชตพงศ์ มะลิทอง*

Inge Sargent. Twilight over Burma : My Life as a Shan Princess.

Honolulu : University of Hawaii Press, 1994.

* นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต Department of History, School of Arts and Languages and Culture, University of Manchester ประเทศสหราชอาณาจักร

ภายหลังการหมดอำนาจของรัฐบาลทหารพม่าใน ค.ศ. ๒๐๑๑ ซึ่งเป็นการสิ้นสุดช่วงเวลา ๔๙ ปีภายใต้การปกครองของกองทัพพม่าจากการทำรัฐประหารของนายพล เนวิน (General Ne Win, 1910-2002) ในวันที่ ๒ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๖๒ ประเทศเมียนมาร์ได้รับความสนใจจากประชาคมโลกมากขึ้นเพราะนอกจากเรื่องราวการต่อสู้ระหว่างประชาชนชาวเมียนมาร์กับรัฐบาลเผด็จการทหารตลอดระยะเกือบ ๕๐ ปีแล้ว ประเด็นความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ในเมียนมาร์ยังทำให้ประวัติศาสตร์เมียนมาร์ในช่วงเวลาดังกล่าวน่าสนใจมากขึ้น ผู้สนใจศึกษาประวัติศาสตร์เมียนมาร์ควรเข้าใจเป็นประการแรกคือประชากรเมียนมาร์ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์มากกว่า ๑๓๕ กลุ่ม* โดยมีกลุ่มชาติพันธุ์หลักอยู่ ๘ กลุ่มคือ กะฉิ่น (Kachin), กะยา (Kayah-Karenni), กะยีน หรือกะเหรี่ยง (Kayin-Kariang), ชิน (Chin), มอญ (Mon), พม่า (Bamar), ยะไข่ (Rakhine) และฉาน หรือไทใหญ่ (Shan) แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ต่างมีอัตลักษณ์ของตนเอง ทั้งการแต่งกาย วิถีชีวิต ภาษา ศาสนาและความเชื่อ ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ไม่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ดีต่อกันโดยเฉพาะระหว่างผู้ปกครองชาวพม่ากับกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นปัญหาที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลายาวนานในประวัติศาสตร์พม่า แต่ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นในยุคเผด็จการทหารจนลุกลามเป็นสงครามภายในประเทศ ในปัจจุบันรัฐบาลกลางเมียนมาร์พยายามประนีประนอมกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มากขึ้นโดยเห็นได้จากการลงนามข้อตกลงหยุดยิงระหว่างทางการเมียนมาร์กับกองกำลังติดอาวุธของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา แต่ปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ก็ยังคงไม่ยุติลงได้อย่างสิ้นเชิง

*Twilight over Burma : My Life as a Shan Princess*** ซึ่งเขียนโดยอิงเงอ ซาร์เจนท์ (Inge Sargent) หรือมหาเทวีสุจันทรแห่งเมืองสีปอในรัฐฉาน (Mahadevi Thusandi of Hsipaw) เป็นหนังสือว่าด้วยประวัติศาสตร์พม่าในยุคสร้างชาติหลังได้รับ

* รัฐบาลนายพลเนวินได้ออกกฎหมายเรื่องสัญชาติและความเป็นพลเมืองพม่าใน ค.ศ. ๑๙๘๒ (the 1982 Citizen Law) โดยหลักพื้นฐานของกฎหมายดังกล่าวคือการมอบสัญชาติพม่าให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งรกรากอยู่ในดินแดนพม่าก่อน ค.ศ. ๑๘๒๓ (ปีที่เกิดสงครามอังกฤษ-พม่าครั้งที่ ๑) กฎหมายดังกล่าวได้จำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศออกเป็น ๑๓๕ กลุ่ม อย่างไรก็ตามโรฮิงญา (Rohinya) ในรัฐยะไข่ไม่ได้ถูกนับรวมเป็นพลเมืองของพม่าด้วย

** ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดยมนัสนยาในชื่อ *สันแสงฉาน* พิมพ์โดยสำนักพิมพ์มติชน

เอกราช แม้หนังสือจะพิมพ์มานานแต่ก็ยังมีเนื้อหาร่วมสมัยทั้งเป็นงานคลาสสิกเล่มหนึ่งที่จะช่วยให้เข้าใจประวัติศาสตร์พม่าอีกมุมมองที่น่าสนใจ หนังสือกล่าวถึงสถานการณ์ทางการเมืองของสปีปและรัฐฉานต่อเหตุการณ์สำคัญ ๆ ทางประวัติศาสตร์ของพม่าหลังได้รับเอกราชใน ค.ศ. ๑๙๔๘ จนถึงเหตุการณ์รัฐประหารใน ค.ศ. ๑๙๖๒ ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญทางการเมืองของพม่ารวมถึงสถานะทางการเมืองรัฐฉาน ความน่าสนใจของหนังสือเล่มนี้คือการเล่าเรื่องช่วงเวลาที่สำคัญทางการเมืองและประวัติศาสตร์พม่าผ่านมุมมองของผู้เขียนต่างชาติและการนำเสนอเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. ๑๙๔๘ ถึง ค.ศ. ๑๙๖๒ และปัญหาความขัดแย้งและสงครามระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับทางการพม่าด้วย

อิงเงอ ชาร์เกนท์ผู้เขียนเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวออสเตรเลียในสหรัฐอเมริกา เธอพบรักกับเจ้าจาแสง (Sao Kya Seng) ในช่วงเวลาดังกล่าวและทั้งคู่ได้แต่งงานกันใน ค.ศ. ๑๙๕๓ อิงเงอไม่เคยทราบมาก่อนว่าเจ้าจาแสงคือเจ้าฟ้าแห่งเมืองสปีปในรัฐฉาน จนกระทั่งเธอเดินทางมาถึงพม่าพร้อมสามีในอีกหนึ่งปีถัดมา หนังสือเล่าถึงการปรับตัวของอิงเงอให้เข้าวิถีชีวิตของคนฉานและสะท้อนวัฒนธรรมพื้นเมืองของสปีปที่แตกต่างจากวัฒนธรรมตะวันตกของเธออย่างสิ้นเชิง ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจในประเพณีและความเชื่อของคนฉานไปพร้อม ๆ กับอิงเงอ ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อเรื่องการนับถือผี ประเพณีสงกรานต์ซึ่งไม่มีในตะวันตก หรือมุมมองของคนฉานต่อสถานะเจ้าฟ้าเมืองของตนที่ยังคงได้รับการเคารพในฐานะเจ้าชีวิตของผู้คนโดยทั่วไป การปะทะกันทางวัฒนธรรมเป็นประเด็นหนึ่งที่หนังสือได้กล่าวถึงอย่างต่อเนื่อง อิงเงอและเจ้าจาแสงพยายามนำธรรมเนียมของชาวตะวันตกมาปรับใช้ภายหลังเดินทางกลับมายังเมืองสปีป เป็นต้นว่าการสั่งยกเลิกธรรมเนียมมอปลานของคนในวัง หรือการจัดงานพิธีอภิเษกสมรสของเจ้าเมืองตามธรรมเนียมโบราณซึ่งในตอนแรกทั้งเจ้าจาแสงและอิงเงอไม่เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดงานดังกล่าวเพราะทั้งคู่แต่งงานอย่างเป็นทางการแล้วก่อนกลับมาพม่า อย่างไรก็ตาม ชาวฉานทั่วไปยังคงยึดมั่นในขนบธรรมเนียมซึ่งนำไปสู่การกระทบกระทั่งระหว่างเจ้าจาแสงกับข้าราชการบริวารคนอื่น ๆ อยู่บ่อยครั้ง ในบางกรณีเจ้าจาแสงและอิงเงอต้องเป็นฝ่ายยอมผ่อนปรนกฎระเบียบของตนลง เป็นต้นว่าการอนุญาตให้มีจิตเทศกลางานวัด (pwe) ขึ้นปีละสองครั้งเพื่อให้คนฉานได้ร่วมสังสรรค์ รวมถึงการเล่นพนัน ซึ่งเป็นสิ่งที่เจ้าจาแสงคัดค้านแต่แรกเริ่ม หรือการยอมจัดงานอภิเษกสมรสขึ้นอีกครั้งใน

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๑ ม.ค.-มิ.ย. (๒๕๕๘) ๒๖๕

ค.ศ. ๑๙๕๗ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้คนในเมืองสีป้อได้มีส่วนร่วมเฉลิมฉลองในงานมงคลดังกล่าวทั้งยังเป็นการแต่งตั้งตำแหน่งมหาเทวีแก่องเจอออย่างเป็นทางการตามธรรมเนียมโบราณอีกครั้งด้วย หนังสือเล่าถึงความพยายามของเจ้าจาแสงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวสีป้อ ไม่ว่าจะเป็นการริเริ่มจัดตั้งบริษัทเหมืองแร่กับนักธุรกิจจากประเทศไทย ซึ่งคาดว่าจะนำรายได้มาสู่เมืองสีป้ออย่างมหาศาล การพัฒนาโรงเรียนและระบบสาธารณสุขให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น หรือการนำไก่อสายพันธุ์ตะวันตกที่แข็งแรงทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าไก่อพื้นเมืองมาทดลองเลี้ยงในวังสีป้อซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้คนสีป้อยกย่องเคารพเจ้าจาแสงในฐานะเป็นนักปกครองที่มีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวสีป้อให้ดียิ่งขึ้นอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

แผนที่รัฐชาน

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่หนังสือนำเสนอคือเรื่องราวความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ระหว่างชาวนานกับรัฐบาลพม่า อิงพอให้ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์อย่างสังเขป ในช่วงต้นของหนังสือ เธออธิบายสาเหตุความเป็นปักษ์ของรัฐฉานและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ต่อรัฐบาลพม่า ในช่วงก่อนคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ความสัมพันธ์ระหว่างราชสำนักพม่ากับเจ้าฟ้า (saophas – saobwas) ในเมืองฉานเป็นไปอย่างหลวม ๆ กล่าวคือแม้เจ้าฟ้าในฉานจะยอมรับในอำนาจของผู้ปกครองพม่า แต่เจ้าฟ้าเหล่านี้ยังคงมีอำนาจเต็มในการบริหารบ้านเมืองอย่างสมบูรณ์ ต่อมาเมื่ออังกฤษผนวกพม่าตอนบนได้สำเร็จใน ค.ศ. ๑๘๘๕ รัฐฉานถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอังกฤษในฐานะรัฐอารักขา (protectorate) โดยที่เหล่าเจ้าฟ้ายังคงมีอำนาจในการปกครองเมืองของตนต่อไป ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการปกครองของรัฐพม่าที่อังกฤษเข้าควบคุมอย่างเบ็ดเสร็จ ดังนั้น ก่อนที่พม่าจะได้รับเอกราชจากอังกฤษใน ค.ศ. ๑๙๔๘ นายพลอองซาน (General Aung San, 1915–1947) ผู้นำการเรียกร้องเอกราชจึงพยายามโน้มน้าวให้กลุ่มชาติพันธุ์หลัก ๆ คือฉาน กะฉิ่น และชินในพม่าเข้าร่วมในสหภาพพม่า (Union of Burma) ที่จะจัดตั้งขึ้นหลังการประกาศเอกราช โดยมีการลงนามในความตกลงเวียงปางหลวง (Panglong Agreement) ในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๗ สาระสำคัญคือรัฐชายขอบ (Frontier Areas) สามารถสมัครใจแยกตัวเป็นอิสระจากสหภาพพม่าภายหลังการประกาศเอกราชแล้ว ๑๐ ปี (หรือใน ค.ศ. ๑๙๕๗) และการประกันสิทธิของพลเมืองของทั้งสามรัฐตามระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตามความตกลงดังกล่าวเป็นหนึ่งในชนวนเหตุสำคัญที่ทำให้ นายพลอองซานถูกลอบสังหารในวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ปีเดียวกัน ทั้งความตกลงดังกล่าวยังถูกยกเลิกภายหลังนายพลเนวินทำการยึดอำนาจใน ค.ศ. ๑๙๖๒

หนังสือยังถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นปักษ์และความไม่ไว้วางใจของเจ้าจาแสงในรัฐบาลและกองทัพพม่า เจ้าจาแสงแสดงออกถึงความคลั่งไคล้ต่อบทบาทของกองทัพพม่าที่ตั้งอยู่ในเขตรัฐฉาน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการรุกรานของกองกำลังพรรคชาตินิยมจีน (Kuomintang – KMT) เข้ามาในทางทิศตะวันออกของรัฐฉาน ทำให้กองทัพจากรัฐบาลกลางพม่าซึ่งรับผิดชอบด้านความมั่นคงเพียงหน่วยเดียวในสหภาพพม่าได้ยกกองกำลังเข้ามาสู้รบและตั้งฐานทัพในเขตรัฐฉาน การขยายกองกำลังของกองทัพพม่าในรัฐฉานจึงสร้างความหวาดระแวงต่อเหล่าเจ้าฟ้าทั้งหลายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถึงแม้เจ้าจาแสงจะมองเห็นถึงภัยคุกคามของกองทัพพม่าต่อสถานะของรัฐฉาน แต่

พระองค์ทรงเชื่อมั่นว่ารัฐบาลพม่าและกองทัพจะเคารพต่อความตกลงเวียงปางหลวง รวมถึงรัฐธรรมนูญพม่าฉบับปี ค.ศ. ๑๙๔๗ และความเป็นอิสระทางการเมืองของรัฐฉาน*

อย่างไรก็ดีภายหลังการทำรัฐประหารของนายพลเนวิน ความตกลงเวียงปางหลวง ได้ถูกยกเลิกโดยรัฐบาล ทั้งทางการเมืองยังใช้นโยบายรุนแรงควบคุมปราบปรามกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของสงครามภายในของพม่าจนถึงปัจจุบัน หนังสือกล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างเจ้าจาแสงกับกองทัพพม่าซึ่งเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง เป็นต้นว่าการที่เจ้าฟ้าจาแสงปฏิเสธคำร้องขอจากกองทัพพม่าที่ต้องการให้มีการจัดการพนักเสี่ยงโชคตามเทศกาลงานวัด (pwe) เพิ่มขึ้นในเมืองสีป้อเพื่อหารายได้เข้ากองทัพพม่าซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสีป้อกับกองทัพพม่าเป็นไปทิศทางไม่ดีนัก อิงเงอสะท้อนความรู้สึกของชาวฉานต่อรัฐบาลและกองทัพพม่าที่เห็นว่าเป็นคนต่างถิ่น (foreigners) รวมทั้งความหวาดระแวงของคนฉานต่อการเข้ามาของกองทัพพม่า แต่โดยทั่วไปแล้วความสัมพันธ์ระดับประชาชนเป็นไปอย่างราบรื่น อิงเงอบรรยายความเป็นพหุสังคมของรัฐฉานและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในเมืองสีป้อเพราะในบริเวณแห่งนี้มีการติดต่อพบปะของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ไม่ว่าจะเป็นชาวพม่า กะเหรี่ยง เบงกาลี อินเดีย เนปาลี จีน ทั้งยังมีกลุ่มคนที่มีนับถือศาสนาต่างกันเช่น พุทธ คริสต์ และอิสลามอยู่ร่วมกันในสังคมต่างใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างเป็นปกติ โดยที่แต่ละกลุ่มต่างรักษาและแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ของตนอย่างเปิดเผย

การทำรัฐประหารของนายพลเนวินใน ค.ศ. ๑๙๖๒ เป็นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่หนังสือกล่าวถึงตั้งแต่ต้น เหตุการณ์ดังกล่าวไม่เพียงส่งผลกระทบต่อ

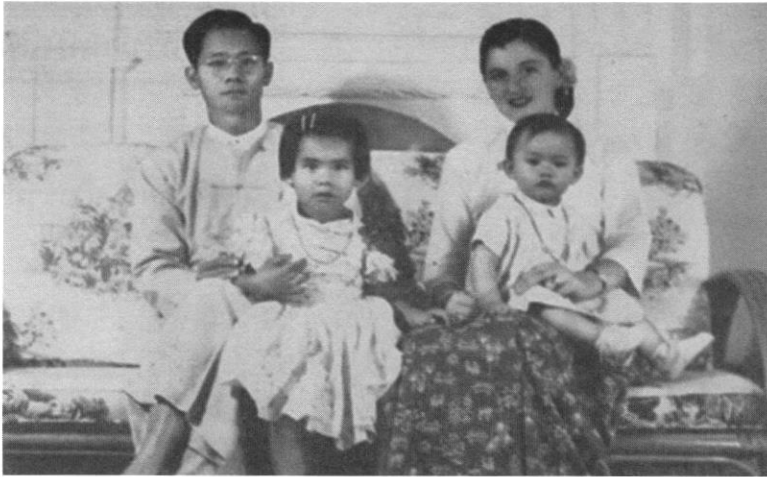
* เจ้าฟ้าในเขตฉานคงความเป็นอิสระในการปกครองเมืองของตนมายาวนาน แม้จะมีความสัมพันธ์ทางการเมืองอย่างหลวม ๆ กับราชสำนักพม่าก็ตาม ในช่วงยุคอาณานิคมในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ นครรัฐฉานถูกอังกฤษผนวกเข้าเป็นรัฐได้อารักขา ต่อมาอังกฤษได้จัดตั้งสมาพันธรัฐฉาน (Federated Shan States) ขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๒๒ โดยเป็นการรวมตัวของทหุนครรัฐที่มีเจ้าฟ้าเข้าด้วยกันภายใต้การปกครองของผู้ว่าการชาวอังกฤษ (Commissioner) และถึงแม้ความตกลงเวียงปางหลวงจะให้สิทธิแก่เหล่าเจ้าฟ้าในรัฐฉานในการแยกตัวเป็นอิสระภายหลังการประกาศเอกราชของพม่าใน ค.ศ. ๑๙๔๘ แต่ด้วยสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นที่มีการรุกรานของพรรคชาตินิยมจีน ทำให้เหล่าเจ้าฟ้าเห็นถึงความจำเป็นที่จะขยายระยะเวลาของรัฐบาลสหภาพพม่าออกไปอีก โดยเจ้าฟ้าทหุนครรัฐได้พร้อมใจกันส่งละอานาจให้แก่รัฐบาลสหภาพพม่าในวันที่ ๒๔ เมษายน ค.ศ. ๑๙๕๙ แล้วเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองทั้งในรัฐบาลและรัฐสภา

พัฒนาการทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของพม่าแล้ว ชีวิตและสถานะของเจ้าจาแสงและอิงเงอก็ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการรัฐประหารด้วย กองทัพพม่าจับกุมเจ้าจาแสงไปในขณะเดินทางเข้าร่วมประชุมรัฐสภาสหภาพพม่า อิงเงอซึ่งไม่ได้เดินทางไปพร้อมกับพระองค์ก็ถูกทหารพม่าสั่งกักบริเวณอยู่ในวังสีป้อ อิงเงอกล่าวถึงสาเหตุของการทำรัฐประหารว่า เป็นผลมาจากแนวคิดของเจ้าฟ้านครรัฐฉานที่เสนอให้มีการลดอำนาจของรัฐบาลกลางของสหภาพพม่า ในขณะที่ให้อิสระทางการเมืองแก่รัฐชายขอบอื่น ๆ มากขึ้น แนวคิดดังกล่าวทำให้นายพลเนวินใช้เป็นข้ออ้างในการทำรัฐประหารเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเมืองและความเป็นหนึ่งเดียวของสหภาพพม่าไว้

หลังเหตุการณ์รัฐประหารอิงเงอซึ่งดำรงตำแหน่งมหาเทวีแห่งสีป้อต้องรับหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยของสีป้อแทนเจ้าจาแสง เธอเล่าสภาพสังคมและบรรยากาศทางการเมืองภายใต้การปกครองของทหาร โดยกองทัพอาศัยอำนาจตามกฎหมายการศึกษากับกุมกวาดล้างฝ่ายการเมืองตรงข้ามทั้งหมด วังสีป้อถูกทหารบุกตรวจค้นแม้แต่มหาเทวียังถูกสั่งกักบริเวณ (house arrest) ภายในวังสีป้อ ทั้งยังถูกตัดขาดการติดต่อกับโลกภายนอกอย่างสิ้นเชิงไม่ว่าจะเป็นการส่งรับจดหมายที่ส่งมาถึงทั้งหมดรวมถึงการตัดสายโทรศัพท์ในวังสีป้ออิงเงอตัดสินใจเดินทางไปกรุงย่างกุ้งด้วยความหวังที่จะตามหาเจ้าจาแสง เธอต้องเผชิญกับการสอดแนมจากฝ่ายรัฐบาลอย่างเข้มงวดและถูกสั่งห้ามการติดต่อกับชาวต่างชาติคนอื่น ๆ การสนทนาทางโทรศัพท์ถูกดักฟังจากฝ่ายรัฐอย่างเปิดเผย ทุกอย่างก้าวในย่างกุ้งตกอยู่ภายใต้การสอดแนมของทางการ

หนังสือยังเสนอภาพบุคคลิกและอุปนิสัยของนายพลเนวินว่าเป็นคนอารมณ์แปรปรวนง่ายและใช้อำนาจเบ็ดเสร็จปราบปรามประชาชนอย่างโหดเหี้ยม อิงเงอกล่าวว่า นายพลเนวินต้องเข้ารับการรักษาอาการทางจิตจากจิตแพทย์ชาวตะวันตกอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุนี้อิงเงอและบุตรสาวอีกสองคนจึงตัดสินใจลี้ภัยออกจากพม่าด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัย ทั้งเธอหวังพึ่งองค์การระหว่างประเทศในการกดดันทางการเมืองให้ทางการพม่าปล่อยตัวเจ้าจาแสงสามี่ด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ทุกวันนี้ก็ไม่มีบุคคลใดทราบถึงชะตากรรมที่แน่ชัดของเจ้าจาแสงเพราะทางการเมียนมายังคงไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการหายตัวไปของพระองค์รวมทั้งนักโทษการเมืองอื่น ๆ แต่ก็คาดคะเนกันว่าพระองค์ทรงถูกประหารไปแล้วนับตั้งแต่ถูกจับกุม

แม้หนังสือเล่มนี้จะเป็นบันทึกเรื่องราวของอิงเงอ ชาร์เกนทว่าด้วยชีวิตในฐานะ

ภาพถ่ายของเจ้าจาแสงกับมหาเทวีสุจันทรี (อิงเงอ ชาร์เกนท์)
พร้อมกับมายารี (Mayari) และเคนนารี (Kennari) ลูกสาวของทั้งคู่

มหาเทวีแห่งเมืองสีป้อและพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของเมืองสีป้อภายใต้การปกครองของเจ้าจาแสงแล้ว แต่ก็สอดแทรกมุมมองและข้อคิดทางประวัติศาสตร์อยู่ทุกช่วงเวลาของชีวิตผู้เล่า หนังสือจึงให้ประโยชน์ต่อผู้สนใจในประวัติศาสตร์พม่าสมัยใหม่เพราะนอกจากเรื่องราวความรักระหว่างอิงเงอกับเจ้าจาแสงแล้ว ยังกล่าวถึงประวัติศาสตร์พม่าในยุคเปลี่ยนผ่านจากระบอบประชาธิปไตยสู่ยุคเผด็จการทหารซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์พม่าสมัยใหม่ นอกจากนี้ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ส่วนที่เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นพหุสังคมของพม่า ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ รวมถึงสถานะทางการเมืองของเหล่าเจ้าฟ้าในรัฐฉานบอกกล่าวไว้อย่างน่าสนใจซึ่งรวมถึงในช่วงเวลาที่เมียนมาร์กำลังเร่งพัฒนาประเทศสู่ระบอบประชาธิปไตยภายหลังการลงจากอำนาจของรัฐบาลทหารใน ค.ศ. ๒๐๑๑ การทยอยปล่อยนักโทษทางการเมืองออกจากการคุมขังอย่างต่อเนื่องตลอดจนความพยายามของรัฐบาลกลางในการยุติสงครามและสร้างความปรองดองระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ หนังสือให้ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์การเมืองพม่าในยุคหลังเอกราช รวมถึงบทบาทและมุมมองของคนฉานต่อการสร้างชาติพม่าในห้วงเวลา ๑๔ ปีก่อนเกิดรัฐประหารใน ค.ศ. ๑๙๖๒ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในพัฒนาการทางการเมืองของเมียนมาร์รวมถึงปัญหาความขัดแย้งทางชาติพันธุ์และสงครามภายในที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลายาวนานในเมียนมาร์